

RSU zinātnieki laiž klajā divas jaunas grāmatas par Latvijas sabiedrību

Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) pētnieku – sociologu, ekonomistu, psihologu, filozofu, sociālantropologu un komunikācijas speciālistu – veidotas, dienasgaismu ceturtdien, 27. septembrī, ieraudzīs divas jaunas grāmatas: „Nemiers ar plurālismu. Sociālā rīcība Latvijā” (red. RSU profesors Sergejs Kruks) un „Sociālais kapitāls un darbinieku finansiālā līdzdalība uzņēmuma konkurētspējas un inovāciju veicināšanā” (red. RSU prof. Inna Dovladbekova un Latvijas Universitātes prof. Ērika Šumilo).

Sabiedrības pasivitāti un personiskas iniciatīvas trūkumu parasti nosauc kā galvenos šķēršļus Latvijas izaugsmes ceļā. Kā risinājumu valdība piedāvā cilvēka rakstura mainīšanas programmu, kas paredz piederības sajūtas, tiesiskuma izpratnes, vērtību apziņas audzināšanu. RSU zinātnieki nepiekrīt šādai pieejai, un viņu argumenti, kas ir balstīti empīriskos pētījumos, ir apkopoti nupat RSU izdevniecībā iznākušajās grāmatās. Analizējot aptauju un interviju datus, pētnieki secina, ka vērtības un attieksmes pret sociālo rīcību lielākoties ir atkarīgas nevis no indivīdu rakstura, bet gan no lomas un resursiem, ko viņiem piešķir sociālā struktūra. Tā, piemēram, cilvēki, kuri paši rada darba vietas (darba devēji, ģimenes business, pašnodarbinātie), ir atvērti pārmaiņām, gatavi riskēt un uzņemties atbildību, taču rīcību kavē institūcijas un procedūras, kuras viņi nevar kontrolēt. Zinātnieki analizē vairākus normatīvos aktus, kuru neskaidrie, pretrunīgie un argumentos nebalstītie formulējumi faktiski bremzē indivīdu sabiedrisko aktivitāti.

Latvijas sabiedrība ir daudzveidīga (un etniskā piederība nebūt nav galvenais atšķirību avots), taču institūciju uzbūve un sarunu vešanas procedūru ignorēšana neļauj risināt šīs atšķirības. Indivīdi vairās paust iniciatīvu, darboties kopīgi, jo nav garantiju, ka visus ieguvumus no šīs darbības nepiesavināsies atšķirīgais cits. Tas arī ir būtiskākais uzticības trūkuma cēlonis, izdevumā par sociālo rīcību Latvijā vēti pētnieki.

Uzņēmējdarbības attīstība Latvijā, jaunu uzņēmumu rašanās un esošo uzņēmumu konkurētspējas veicināšana, ir cieši saistīta ar inovācijām, kuru veidošanā nozīme ir ne vien uzņēmumu īpašniekiem, bet arī darbiniekiem. Tāpēc sociālā kapitāla ieguldījums un darbinieku iesaiste uzņēmuma mērķu īstenošanā ir svarīgi uzņēmuma veikspējas paaugstināšanā. Pētnieki noskaidrojuši sociālā kapitāla un darbinieku finansiālās līdzdalības nozīmi uzņēmuma konkurētspējas un inovāciju veicināšanā, skatot sociālo kapitālu galvenokārt uzņēmumu līmenī. Izaugsmi veicina tas, ja vairāk iedzīvotāju kļūst par īpašniekiem, bet darbinieki ņems līdzdalību uzņēmuma kapitālā. Pētījums liecina, ka labvēlīgas politikas apstākļos darbinieki būtu vairāk ieinteresēti ieguldīt līdzekļus vērtspapīros. Ar darbinieku finansiālās līdzdalības starpniecību ir iespējams pozitīvi mainīt attieksmi pret darbu – sekmēt identificēšanos ar uzņēmumu, lojalitāti un darba motivāciju, pastiprināt darbinieku interesi par uzņēmuma darbības rādītājiem, iesaistīt lēmumu pieņemšanā. Lai akciju sabiedrību darbinieki iegūtu pilntiesīgu akcionāru statusu ar atbilstīgām privilēģijām, ir nepieciešams institucionālais ietvars, proti, tiesiskais regulējums un atbalsta mehānismi.

Grāmatu atklāšanas svētki notiks 27. septembrī plkst. 10.00 Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta zālē, Rīgā, Akadēmijas laukumā 1. Abi izdevumi tapuši valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV zinātniskā projekta ietvaros.

Par Rīgas Stradiņa universitāti

Rīgas Stradiņa universitāte ir Latvijas augstskolu reputācijas topa līdere un viena no modernākajām augstākās izglītības mācību iestādēm Baltijā ar izteikti starptautisku ievirzi. RSU deviņās fakultātēs līdzās ar medicīnu saistītajām studijām ir iespējams apgūt dažādas modernas sociālo zinātņu programmas. RSU šobrīd studē 8670 studenti, tostarp 2139 ārvalstu studenti no 53 valstīm. Papildu informācija par RSU ir pieejama interneta mājaslapā www.rsu.lv. Sekot līdzī Rīgas Stradiņa universitātes jaunumiem var arī sociālajos tīklos Twitter, Facebook, Draugiem.lv, Instagram un YouTube. Par RSU aktualitātēm var uzzināt arī RSU studentu medijā „Skajāk” – <http://skalak.rsu.lv>

Papildu informācijai

Prof. Inna Dovladbekova, RSU Starptautiskā biznesa un ekonomikas katedras vadītāja, mob. tālr. 29275730
Prof. Sergejs Kruks, mob. tālr. 29297946